

POŚPIESZAĆ (28) *vb impf*

-f-, -s- (22), -ś- (5), -fz- (1).

o oraz a jasne; -e- *Mqcz* (13), -é- (1) *GórnTroas*.

inf pośpieszać (7). ◇ *praes* 1 sg pośpieszám (4). ◇ 2 sg pośpieszâsz (2). ◇ 3 sg pośpieszâ (5). ◇ *praet* 3 sg *m* pośpieszâł (6). ◇ *imp* 2 *pl* pośpiesz(a)jcie (2). ◇ [*con* 3 *pl m pers* by pośpieszali.] ◇ *part praet act* pośpieszając (2).

Sł stp, Cn notuje, Linde także XVIII w.

I. Intransit. (28) :

1. *Iść, jechać, udawać się szybko, szybko zbierać się do drogi; festinare, properare Mqcz, Cn; addere gradum, agitari, ambulare, contendere, promovere Mqcz; celerare Cn* [odpowiedniki z *Cn* mogą odnosić się również do znac. **I.2.** i **II.**] (20) : (*did*) Pośeł kaze pośpieśfacz niechceli który wnoze w ziacz (–) Nuże/ Nuże/ Pośpieśfeycze [!]
Iuz fie nie w Czas rozmyślacze *RejKup* x3, t2; Soliman Cefarz Turecki máiąc zá to/ áby v Budzyniá był fwą głową Cefarz Krześciáńki [...] / puścił fie sam do Budzyniá z Tráciey/ ták pośpieśzał/ iż nigdy prędzey nieciągnął z ludem wielkim iáko w ten czás *BielKron* 313; Addere gradum, Pośpieśzác. *Mqcz* 147c; Video, at nihil promoveo, Widzę że fie ruśzáfz/ ále nic nie pośpieśzáfz/ aleć nic nie śpieśzno/ ledwey fie z mieyfćá ruśzáfz. *Mqcz* 234c; Contendit ut ad castra hodie perveniat, Pośpieśza/ radby dziś w obozie noclegował. *Mqcz* 444c, 75a; *ActReg* 56.

pośpieszać na co (1): Festinat ad Comicia, Pośpieśza ná Syem. *Mqcz* 125b.

pośpieszać za kim (2): Cefarz obawáiąc fie/ áby [*kurfierst Jan Fryderyk*] nieuiechał ná Witemberg/ gdzie miał dobrą obronę/ pośpieśzał zá nim/ przyciągnął dnia 24. Kwietniá *BielKron* 229. Cf »co rychlej pośpieszać«.

pośpieszać dokąd (5): iuz ná ten czás zimna záchodziły/ przeto Soliman pośpieśzał do Konstántynopolá *BielKron* 316v, 315, 397v; Quo properas, Gdzie pośpieśzáfz/ álbó dokąd fie kwápiłz. *Mqcz* 326b. Cf »co rychlej pośpieszać«.

Zwroty: »pośpieszać nożkami« (1): Tu przez nápełniony plác/ páńskie idącého Vźrzałem Vlyśfáfz/ dźięćie wiodącého [...]. Dźięćie ochotnie przy nim pośpieśza nożkami *GórnTroas* 70.

»ochotnie pośpieszać« (3): Contentius ambulare, Ochotnie pośpieśzác. *Mqcz* 444d, 234a; *GórnTroas* 70.

»prętko pośpieszać« (1): Ad bellum mobiliter celeriterque agitari, Ochotnie á prętko popieśzác [!] ná wojnę. *Mqcz* 234a.

»co rychlej pośpieszać [za kim (1), dokąd (1)]« (2): iże płod takowemi boleściami nie hamuie fie dłu^{go} w żywocie, y owżem czo richley pośpieśza na świat. *FalZioł* V 18c; *BielKron* 229.

2. *Robić coś z pośpiechem* (8) : Properato opus est, Muśiemy pośpieśzác. *Mqcz* 326b, 46a, 326b, 457c; świeższe przykłady pośpieśzáiąc opufzczám. *PowodPr* 50.

pośpieszać k czemu (1): [*słowa Chrystusa*:] Ty fię teraz ráduiefz memu potępieniu/ ále ia zbity, pośpieśzam k twemu wykupieniu. *ArtKanc* E14v.

[*pośpieszać czym*: [*Zorobabel i Jozue*] pośtánowali Lewity [...] / áby pilnie pośpieśzáli robotą około Kościoła Páńkiego. *Leop* 1577 1.*Esdr* 3/8 (*Linde* s.v. *pośpieszyć*).

pośpieszać w czym: ábowiém tak ten grzélzy/ kto w oddawaniu dobrodzieyftwá pośpiefza/ nie czekaiąc czáfu dobrodzieiowégo/ iáko y ten/ który czás fwóy ná który czekał/ máiąc/ oddawác niechce. *SenekaGórń* 325.]

Zwroty: »co rychlej [*do czego*] pośpieszać« (1): Y teraz gdy pośpolity płomień Krześciánki trzebá ztrzałkiem gásić/ y niczym fie niebáwiąc/ corychley do exekuciey pośpiefzác: fłycham iednák w kácie fwoim/ iż ná rokółzách prywatnych wzyftek poftępek Seymu. *PowodPr* 77.

»prętko pośpieszać« (1): Praefestino, Názbyt prętko Pośpiefzam. *Mącz* 125b.

II. [*Transit. Sprawiać, że coś się stanie prędzej, przyspieszać [co]*: Lekárftwo známienite ktore pośpiefza y leczy rodzenie *SienHerb* 551b.

Zwrot: »rychlej pośpieszać«: A oná [*modlitwa*] rychley pośpieffa wfpomożenie pánskie *FlawHist* 113.]

Synonimy: **I.1.** *kwapić*; **2.** *poraniać się*.

Formacje współrdzenne cf *ŚPIESZYĆ*.

Cf **POŚPIESZAJĄCY**, **POŚPIESZANIE**

MP